

*„A magyar nyelv tanítására
különös gond fordítandó.”*

/KAZINCZY/

FELADATLAP

az

„ÉDES ANYANYELVÜNK”

nyelvhasználati verseny országos döntőjére

a gimnáziumi versenyzők

számára

Sátoraljaújhely

2016

1. Állapítsa meg, milyen szófajúak a példamondat aláhúzott szavai!

„Hajlítsd az uralkodó szívét kegyességre a hátramaradó bajtársak íránt, és vezérelj akaratát a népek javára!”

/Damjanich János/

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

2. Minél pontosabban nevezze meg az aláhúzott toldalékok fajtáját!

„Nem titkolt szándékom, hogy sugalljam a fiatal nemzedéknek: ne adják fel magyarságukat.”

/Deáky András/

- a).....
- b).....
- c).....
- d).....

3. Egészítse ki a megfelelő szóval az alábbi – Bibliával kapcsolatos – mondatokat!

- a) Belekerült, mint a krédóba.
- b) Otthagya, mint az oláhokat.
- c) koporsóját sem őrizték ingyen.
- d) Elvitte Szent lova.

4. Milyen közös állatnév illik – előtagként – a következő szavakhoz?

- a) nyírás, türelem, bőr
- b) fészek, csípés, derék
- c) kő, szem, zene
- d) szívű, száj, cipő
- e) cirkusz, piac, csípés
- f) hír, láb, bál
- g) lyuk, út, vágta
- h) tánc, vadászat, gomba

5. Értékelje a nyelvi illem, az érintkezéskultúra szempontjából az alábbi eseteket! Tenne-e valamit másképpen?

a) A helyszín: Budapest, Keleti pályaudvar; egy középkorú férfi lép a pénztárhoz, menetjegyet készül vásárolni, eképpen:

– *Pot. Adjon egyet Miskolcra, a gyorsra!*

.....

.....

.....

.....

b) Budapest, Lehel téri piac, elárusítóhely felirata:

- *Öt zsömlét!*
Magyarországon egyelőre nem ez
a bevett köszönési forma.

.....

.....

.....

.....

☐

6. A *virág* szó mondatba foglalásával adja meg hat különböző jelentését!

a)

.....

b)

.....

c)

.....

d)

.....

e)

.....

f)

.....

☐

7. Fejezze be a következő szóláshasonlatokat egy-egy állatnévvel!

- a) Csökönyös, mint a
- b) Szelíd, mint a
- c) Okos, mint a
- d) Ártatlan, mint a ma született
- e) Szemtelen, mint a
- f) Kerületi, mint a forró kását.
- g) Eltűnt, mint szürke a ködben.
- h) Ül, mint a a köszörűkövön.

8. Minél pontosabban határozza meg az *állhatatos* melléknév jelentését! Saját életéből írjon két személyes példát, amelyekben érvényesült az állhatatosság!

állhatatos:

példák:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

9. A következő meghatározásokat fejezze ki olyan szólásokkal, közmondásokkal, amelyekben testrészek szerepelnek.

a) Egyszerre örül és szomorkodik.

.....

b) Illetéktelenül beleavatkozik valamibe.

.....

c) Alaposan megszidják.

.....

d) Reggel sokáig alszik.

.....

e) Megsértődik.

.....

f) Kiméletesen bánik vele.

.....

g) Sose lássam többé.

.....

h) Rá se hederít.

.....

☐

10. „Szelíd küzdelem a Szép magyar beszéd verseny (és az „Édes anyanyelvünk” verseny). Úgy is fogalmazhatnák: kísérlet arra, hogy szembe ússzunk az árral...” /Korzenszky Richárd/
Érveljen a megállapítás igazságtartalma mellett vagy ellen! (Legalább négy érvet írjon!)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

☐

11. Állapítsa meg, hogy melyik nyelvi rétegbe sorolhatók az alábbi mondatok aláhúzott szavai!

a) A magyar csatár lövése megpattant a sorfalon, és a tehetetlen kapus mellett a labda a kapuba vágódott.

b) A passzív rezisztencia a politikai és társadalmi ellenállás egyik formája.

.....

c) „Királyasszony kertje / Kivirult hajnalra: / Fehér rózsa, piros rózsa / Szőke leány, barna.”

.....

d) Sajnos ma is sok a púzsér, sutkori ember.

.....

☐

12. Jelölje a *Beszélni nehéz!* című rádióműsor megfigyeléseiben alkalmazott módon a példamondat hangsúlyait és szüneteit!

Kosztolányi Dezső prózát, verset és újságcikket egyaránt remekül írt. Tanárnak készült, neve költőként lett ismert, de később bebizonyította, hogy novellistaként és regényszerzőként is zseniális.

☐

13. Pótolja a hiányzó írásjeleket – s ahol szükséges, a nagybetűket – a következő tagolatlan szövegben!

a Kazinczy-verseny meggyőződése a szétesésre gyógyszer amikor fiatalok bátran a nyilvánosság elé állnak hogy tiszta tartalmas szövegeket tolmácsoljanak arról győznek meg hogy amíg vannak igényes tanárok és fiatalok nincs veszve semmi bármennyire is zűrzavaros körülöttünk a világ minden egyes ember aki a többre szebbre jobbra törekszik hat a környezetére világot formál először a belső világát majd a közvetlen szűkebb környezetét közvetve pedig az egész társadalmat

/Korzenszky Richárd/

☐

14. Mindegyik sorban van egy szó, amely tartalmilag nem illik a többi közé. Húzza alá a kakukktozást, és indokolja meg döntését!

a) előzékeny, gáláns, diszkrét, epés, szíves

indoklás:

b) agresszív, agilis, arrogáns, autokrata, drasztikus

indoklás:

c) apatikus, blazírt, fád, akkurátus, motiválatlan

indoklás:

d) amorális, gáncstalan, etikus, fair, feddhetetlen

indoklás:

☐

15. Elemezze a tagmondatok fajtája és viszonya szerint az alábbi példamondatokat!

a) „Jó volna, ha megértenénk, hogy egy nemzet életében vannak szent dolgok, amelyekből egyikünk sem úzhet gúnyt.” /Deáky András/

.....

.....

.....

.....

b) „A divatban van valami gyermekesség, ugyanis nem számol saját ítélőképességgel bíró emberekkel, hanem azt szereti, ha gondolkozás nélkül követik a parancsait.”

/Ravasz László/

.....

.....

.....

.....

☐

16. Az ismert jelöléseket használva elemezze mondatrészek szerint a példamondatot!

Készítse el az ágrajzát is!

A trágárul beszélő ember gyakran a tehetetlenség érzése miatt kanyarítja el magát.

☐

17. Fejezze ki *vér-* előtaggal kezdődő összetétellel az alábbi meghatározásokat!

a) Az a személy, aki valamely eszméért, elvért feláldozza életét.

= _____

b) A krónikák szerint a honfoglaló magyarság vezéreinek megállapodása, szövetségekötése.

= _____

c) Az ember lelki sajátosságainak összessége; temperamentum.

= _____

d) Erkölcsi érzékünket a legnagyobb mértékben sértő, erélyes fellépést követelő; felháborító.

= _____

18. Húzza alá az alábbi mondatokban hibásan használt szót, kifejezést!

Írja le az odaillő, helyes formát!

a) A versenyző kicsit megfázott, így szerdán ágyban maradt ő és a hőemelkedése.

Helyesen:

b) Ezt tervezik a játékosok, akiknél az elszakadás határán van a cérna.

Helyesen:

c) A csatár át akart emelni a kissé kint álló hálórőn, de a kapussal együtt a kapu felett is elszállt a labda.

Helyesen:

d) Mindaddig, amíg ez a kérdés nem kerül megoldásra, az állami jutalmak kifizetése nem tud megtörténni.

Helyesen:

e) Ez csontig lerágott frázis.

Helyesen:

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting or typing. There are no margins, text, or other markings on the page.

[illegible]

